

AUGLÝSING

um samning um réttarstöðu ríkisfangslausra einstaklinga frá 1954.

Hinn 26. janúar 2021 var aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna afhent aðildarskjal Íslands vegna samnings um réttarstöðu ríkisfangslausra einstaklinga sem gerður var í New York 28. september 1954. Samningurinn öðlast gildi að því er Ísland varðar 26. apríl 2021.

Samningurinn er birtur sem fylgiskjal með auglýsingu þessari.

Þetta er hér með gert almenningi kunnugt.

Utanríkisráðuneytinu, 18. febrúar 2021.

Guðlaugur Þór Þórðarson.

Martin Eyjólfsson.

Fylgiskjal 1.

SAMNINGUR UM RÉTTARSTÖÐU RÍKISFANGSLAUSRA EINSTAKLINGA

Inngangsorð.

SAMNINGSAÐILARNIR,

SEM HAGA Í HUGA að sáttmáli Sameinuðu þjóðanna og almenna mannréttindayfirlýsingin, sem allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna samþykkti 10. desember 1948, hafa staðfest þá meginreglu að menn skuli njóta grundvallarréttinda og mannfrelsis án mismununar,

SEM HAGA Í HUGA að Sameinuðu þjóðirnar hafa við ýmis tæknifæri látið í ljós miklar áhyggjur af ríkisfangslausum einstaklingum og leitast við að tryggja þeim sem besta möguleika á að njóta grundvallarréttinda og mannfrelsis,

SEM HAGA Í HUGA að einungis ríkisfangslausir einstaklingar sem eru einnig flóttamenn falla undir samninginn um réttarstöðu flóttamanna frá 28. júlí 1951 og að margir ríkisfangslausir einstaklingar falla ekki undir samninginn,

SEM HAGA Í HUGA að æskilegt er að setja reglur um og bæta réttarstöðu ríkisfangslausra einstaklinga í alþjóðasamningi,

HAGA ORÐIÐ ÁSÁTTIR um eftirfarandi:

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Skilgreining hugtaksins „ríkisfangslaus einstaklingur“.

1. Í þessum samningi merkir hugtakið „ríkisfangslaus einstaklingur“ einstaklingur sem ekkert ríki telur til ríkisborgara sinna samkvæmt landslögum.
2. Samningur þessi gildir ekki um:
 - i. einstaklinga sem njóta nú þegar verndar eða aðstoðar hjá stofnunum Sameinuðu þjóðanna, annarra en Flóttamannastofnunar SP, meðan þeir njóta slíkrar verndar eða aðstoðar,
 - ii. einstaklinga sem þar til bær stjórnvöld þess lands, þar sem þeir eru búsettir, hafa viðurkennt að njóti þeirra réttinda og beri þær skyldur sem fylgja ríkisfangi í því landi,
 - iii. einstaklinga ef ríkar ástæður eru til að ætla:
 - a) að þeir hafi framið glæp gegn friði, stríðsglæp eða glæp gegn mannúð, eins og það er skilgreint í alþjóðlegum gerningum sem gerðir eru til þess að setja ákvæði um slíka glæpi,
 - b) að þeir hafi framið alvarlegan ópólítískan glæp utan búsetulands síns áður en þeim er veitt leyfi til að koma til landsins,
 - c) að þeir hafi orðið sekir um athafnir sem stríða gegn tilgangi og meginreglum Sameinuðu þjóðanna.

2. gr.

Almennar skuldbindingar.

Sérhver ríkisfangslaus einstaklingur hefur skyldum að gegna gagnvart því landi sem hann dvelur í en þær eru einkum fölgjar í því að hann hagi sér samkvæmt lögum þess og reglum, og þeim ráðstöfunum sem gerðar eru til þess að halda uppi allsherjarreglu.

3. gr.

Bann við mismunun.

Samningsríkin skulu beita ákvæðum þessa samnings gagnvart ríkisfangslausum einstaklingum án mismununar að því er varðar kynþátt, trú eða upprunaland.

4. gr.

Trúarbrögð.

Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum á landsvæðum sínum meðferð sem er a.m.k. jafngóð þeirri meðferð sem þau veita eigin ríkisborgurum að því er tekur til frelsis til að iðka trú sína og til trúarlegrar uppfræðslu barna sinna.

5. gr.

Réttindi veitt utan þessa samnings.

Ekkert í þessum samningi skal talið skerða nokkur þau réttindi og hagsbætur sem samningsríki veitir ríkisfangslausum einstaklingum utan þessa samnings.

6. gr.

Orðin „við sömu aðstæður“.

Í þessum samningi merkir hugtakið „við sömu aðstæður“ það að ríkisfangslaus einstaklingur verður að uppfylla hverjar þær kröfur (þ.m.t. kröfur um lengd og skilyrði fyrir dvöl eða búsetu) sem tiltekinn einstaklingur yrði að uppfylla til þess að njóta viðkomandi réttar ef hann væri ekki ríkisfangslaus einstaklingur, að undanskildum þeim kröfum sem eru þess eðlis að ríkisfangslausum einstaklingi er ómögulegt að uppfylla þær.

7. gr.

Undanþága frá gagnkvæmni.

1. Samningsríki skal veita ríkisfangslausum einstaklingum sömu meðferð og það veitir útlendingum almennt nema þessi samningur hafi að geyma hagstæðari ákvæði.
2. Að lokinni þriggja ára búsetu skulu allir ríkisfangslausir einstaklingar njóta undanþágu frá gagnkvæmni að lögum á landsvæðum samningsríkjanna.
3. Þegar ekki er um gagnkvæmni að ræða skal sérhvert samningsríki halda áfram að veita ríkisfangslausum einstaklingum þau réttindi og þær hagsbætur sem þeir höfðu þegar rétt til þegar þessi samningur gekk í gildi fyrir það ríki.
4. Þegar ekki er um gagnkvæmni að ræða skulu samningsríkin athuga með velvilja þann möguleika að veita ríkisfangslausum einstaklingum réttindi og hagsbætur umfram það sem þeir eiga rétt til skv. 2. og 3. mgr., og færa undanþáguna frá gagnkvæmni út þannig að hún taki til ríkisfangslausra einstaklinga sem uppfylla ekki þau skilyrði sem kveðið er á um í 2. og 3. mgr. Ákvæði 2. og 3. mgr. taka bæði til réttinda og hagsbóta sem um getur í 13., 18., 19., 21. og 22. gr. þessa samnings og til þeirra réttinda og hagsbóta sem ekki er kveðið á um í þessum samningi.

8. gr.

Undanþága frá sérstökum ráðstöfunum.

Að því er varðar sérstakar ráðstafanir, sem kunna að vera gerðar gagnvart einstaklingi, eignum eða hagsmunum ríkisborgara eða fyrrum ríkisborgara annars ríkis, skulu samningsríkin ekki beita slíkum ráðstöfunum gagnvart ríkisfangslausum einstaklingi af þeirri ástæðu einni að hann hafi áður haft ríkisfang í viðkomandi ríki. Samningsríki sem geta ekki samkvæmt löggjöf sinni beitt þeirri almennu meginreglu sem er sett fram í þessari grein skulu, þegar það á við, veita undanþágur vegna slíkra ríkisfangslausra einstaklinga.

9. gr.

Bráðabirgðarástafanir.

Ekkert í þessum samningi skal vera því til fyrirstöðu að samningsríki geri, á ófriðartímum eða við aðrar óvenjulegar og alvarlegar aðstæður, ráðstafanir til bráðabirgða sem það telur nauðsynlegar vegna þjóðaröryggis í tilviki tiltekins einstaklings, þar til samningsríkið hefur tekið ákvörðun um það hvort sá einstaklingur sé í raun og veru ríkisfangslaus og að nauðsynlegt sé að viðhalda slíkum ráðstöfunum, að því er hann snertir, í þágu þjóðaröryggis.

10. gr.

Samfelld búseta.

1. Ef ríkisfangslaus einstaklingur hefur, meðan á síðari heimsstyrjöldinni stóð, verið færður nauðugur frá heimkynnum sínum og til landsvæðis samningsríkis og er búsettur þar skal slík nauðungardvöl talin lögmæt búseta á því landsvæði.
2. Þegar ríkisfangslaus einstaklingur hefur, meðan á síðari heimsstyrjöldinni stóð, verið færður nauðugur frá landsvæði samningsríkis og hefur, fyrir gildistöku þessa samnings, horfið þangað aftur í þeim tilgangi að hefja þar búsetu skal líta á búsetutímamann fyrir og eftir slíkan nauðungarflutning sem eitt óslitið tímabil að því er tekur til hvers tilviks þar sem óslitinnar búsetu er krafist.

11. gr.

Ríkisfangslausir sjómenn.

Þegar um er að ræða ríkisfangslosa einstaklinga, sem stunda að staðaldri sjómennsku á skipum sem sigla undir fána samningsríkis, skal ríkið taka til velviljaðrar athugunar að þeir setjist að á landsvæði þess og að gefa út ferðaskilríki þeim til handa eða leyfa þeim landvist um stundarsakir, einkum með tilliti til þess að auðvelda þeim að setjast að í öðru landi.

II. KAFLI

Réttarstaða.

12. gr.

Persónuleg réttarstaða.

1. Persónuleg réttarstaða ríkisfangslaus einstaklings skal fara eftir lögum þess lands þar sem hann á lögheimili eða, ef hann á hvergi lögheimili, lögum þess lands þar sem hann er búsettur.
2. Samningsríki skal virða þau réttindi sem ríkisfangslaus einstaklingur hefur áunnið sér áður og byggjast á persónulegri réttarstöðu, einkum og sér í lagi réttindi sem tengd eru hjúskap, með því skilyrði, ef nauðsyn krefur, að fullnægt sé formskilyrðum sem lög þess ríkis krefjast, enda sé um þau réttindi að ræða sem hefðu verið viðurkennd í lögum þess ríkis ef hann hefði ekki orðið ríkisfangslaus.

13. gr.

Lausafé og fasteignir.

Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingi eins hagstæða meðferð og unnt er og a.m.k. ekki síðri en veitt er útlendingum almennt við sömu aðstæður að því er varðar öflun lausafjár og fasteigna og önnur réttindi í tengslum við það, svo og leigu og aðra samninga varðandi lausafé og fasteignir.

14. gr.

Réttindi listamanna og hugverkaréttindi á sviði iðnaðar.

Að því er tekur til hugverkaréttinda á sviði iðnaðar, s.s. uppfinninga, hönnunar eða líkana, vörumerkja, vöruheita og réttinda sem tengjast ritverkum, list- og vísindaverkum, skal veita ríkisfangslausum einstaklingi í landi þar sem hann hefur fasta búsetu sömu vernd og veitt er ríkisborgurum þess lands. Á landsvæði sérhvers annars samningsríkis skal hann njóta sömu verndar og veitt er ríkisborgurum á því landsvæði þar sem hann hefur fasta búsetu.

15. gr.

Félagafrelsi.

Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra, bestu mögulegu meðferð og a.m.k. ekki síðri en veitt er útlendingum almennt við sömu aðstæður að því er tekur til félaga sem starfa ekki á stjórnmalalegum grundvelli eða eru ekki rekin í hagnaðarskyni og stéttarfélaga.

16. gr.

Réttur til að leita til dómstóla.

1. Ríkisfangslausum einstaklingi skal frjálst að leita til dómstóla á landsvæðum allra samningsríkjanna.
2. Í samningsríki, þar sem ríkisfangslaus einstaklingur hefur fasta búsetu, skal hann njóta sömu meðferðar og ríkisborgari hvað varðar aðgang að dómstólum, þ.m.t. lögfræðilegrar aðstoðar og undanþágu frá því að setja tryggingu fyrir væntanlegum málskostnaði (*cautio judicatum solvi*).
3. Í öðrum löndum en því þar sem ríkisfangslaus einstaklingur hefur fasta búsetu skal honum veitt sama meðferð og ríkisborgurum þess lands þar sem hann hefur fasta búsetu að því er tekur til þeirra atriða sem um getur í 2. mgr.

III. KAFLI

Arðbær atvinna.

17. gr.

Launuð atvinna.

1. Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra, bestu mögulegu meðferð og a.m.k. ekki síðri en þá sem veitt er útlendingum almennt við sömu aðstæður, að því er varðar réttinn til að stunda launaða atvinnu.
2. Samningsríkin skulu taka til velviljaðrar athugunar að samræma réttindi allra ríkisfangslausra einstaklinga, að því er snertir launaða atvinnu, þeim réttindum sem ríkisborgarar njóta og sér í lagi réttindi þeirra ríkisfangslausu einstaklinga sem hafa komið til landsvæða þeirra samkvæmt áætlunum um ráðningu vinnuafis eða reglum um innflutning fólks.

18. gr.

Sjálfstæð atvinna.

Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra, bestu mögulegu meðferð og a.m.k. ekki síðri en veitt er útlendingum almennt við sömu aðstæður, að því er tekur til réttarins til þess að vinna fyrir eigin reikning að landbúnaði, iðnaði, handiðn og verslun og að stofna félög um verslun og iðnað.

19. gr.

Menntastéttir.

Sérhvert samningsríki skal veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæði þess, hafa prófskírteini viðurkennd af þar til bærum stjórnvöldum þess ríkis og vilja stunda störf er menntun þarf til, bestu mögulegu meðferð og a.m.k. ekki síðri en veitt er útlendingum almennt við sömu aðstæður.

IV. KAFLI

Velferðarmál.

20. gr.

Skömmtun.

Þar sem skömmtunarkerfi er til almennrar dreifingar vara, sem skortur er á, og það nær til landsmanna yfirleitt skulu ríkisfangslausir einstaklingar njóta sömu meðferðar og ríkisborgarar.

21. gr.

Húsnæðismál.

Að því er tekur til húsnæðis skulu samningsríkin, að svo miklu leyti sem því máli er skipað með lögum eða reglum eða er háð eftirliti opinberra stjórnvalda, veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra, bestu mögulegu meðferð og a.m.k. ekki síðri en veitt er útlendingum almennt við sömu aðstæður.

22. gr.

Almenn menntun.

1. Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum sömu meðferð og veitt er ríkisborgurum að því er tekur til grunnskólanáms.
2. Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum bestu mögulegu meðferð og a.m.k. ekki síðri en veitt er útlendingum almennt við sömu aðstæður að því er varðar menntun aðra en grunnskólanám, einkum að því er varðar aðgang að námi, viðurkenningu vottorða, prófskírteina og gráða frá erlendum skólum, eftirgjöf á skólagjöldum og kostnaði og veitingu námsstyrkja.

23. gr.

Opinber aðstoð.

Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra, sömu meðferð að því er varðar opinbera aðstoð og hjálp og veitt er ríkisborgurum þess.

24. gr.

Vinnulöggjöf og félagslegt öryggi.

1. Samningsríkin skulu veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra, sömu meðferð og veitt er ríkisborgurum að því er tekur til eftirtalinna atriða:
 - a) launa, þar með taldar fjölskyldugreiðslur þar sem þær eru hluti af launum, vinnutíma, yfirvinnu, orlofs með launum, takmarkana á heimavinnu, lágmarksaldurs við vinnu, iðnnáms og þjálfunar, vinnu kvenna og unglinga og ávinnings af sameiginlegum samningum, að svo miklu leyti sem þessum málum er ráðið með lögum eða reglum eða eru háð eftirliti stjórnvalda,
 - b) félagslegs öryggis (lagaákvæði sem varða vinnuslys, atvinnusjúkdóma, meðgöngu og barnsburð, sjúkdóma, örorku, elli, andlát, atvinnuleysi, fjölskylduábyrgðir og hver þau tilvik önnur sem félagsleg tryggingakerfi taka til samkvæmt innlendum lögum eða reglum) með eftirtöldum takmörkunum:
 - i. um getur verið að ræða viðeigandi ráðstafanir til viðhalds áunnum réttindum og réttindum sem verið er að ávinna sér,
 - ii. innlend lög eða reglur búsetulandsins geta kveðið á um sérstakar ráðstafanir varðandi bætur eða hluta af bótum, sem greiða ber algerlega af almannafé, svo og varðandi greiðslur til manna, sem ekki uppfylla iðgjaldaskilyrði sem sett eru fyrir veitingu venjulegs lífeyris.
2. Rétturinn til bóta vegna dauðsfalls ríkisfangslaus einstaklings, sem rekja má til vinnuslyss eða atvinnusjúkdóms, skal ekki skertur vegna þess að bótaþeginn er búsettur utan landsvæðis samningsríkisins.
3. Samningsríkin skulu láta ríkisfangslosa einstaklinga njóta góðs af samningum, sem þau hafa gert með sér eða kunna síðar að gera með sér, varðandi viðhald áunninna réttinda og réttinda, sem verið er að ávinna sér, í sambandi við félagslegt öryggi, með þeim skilyrðum einum sem gilda fyrir ríkisborgara þeirra ríkja sem undirritað hafa viðkomandi samninga.
4. Samningsríkin munu taka til velviljaðrar athugunar að láta ríkisfangslosa einstaklinga njóta, eftir því sem mögulegt er, góðs af hliðstæðum samningum sem á hverjum tíma kunna að vera í gildi milli slíkra samningsríkja og ríkja sem ekki eru aðilar að samningum.

V. KAFLI

Ráðstafanir stjórnvalds.

25. gr.

Stjórnsýsluaðstoð.

1. Þegar þannig er ástatt að ríkisfangslaus einstaklingur þarfnast að jafnaði aðstoðar erlendra stjórnvalda til að neyta réttar síns en nær ekki til þeirra skal samningsríkið þar sem hann er búsettur sjá um að stjórnvöld þess veiti honum slíka aðstoð.
2. Stjórnvald það eða stjórnvöld, sem um getur í 1. mgr., skulu afhenda eða undir sínu eftirliti láta afhenda ríkisfangslausum einstaklingum þau skjöl eða vottorð sem stjórnvöld heimaríkja þeirra veita venjulega útlendingum eða sem veitt eru fyrir atbeina þeirra.

3. Skjöl eða vottorð, sem þannig eru látin í té, skulu koma í stað opinberra skilríkja, sem látin eru útlendingum í té af stjórnvöldum heimaríkja þeirra, eða fyrir atbeina þeirra, og skulu þau talin gild þar til annað reynist sannara.
4. Með fyrirvara um þá sérstöku meðferð sem kann að verða veitt fátæku fólki má krefjast gjalds fyrir þá þjónustu, sem um getur hér, en slíkum gjöldum skal stillt í hóf og þau skulu vera sambærileg gjöldum sem krafist er af ríkisborgurum fyrir sams konar þjónustu.
5. Ákvæði þessarar greinar skulu vera með fyrirvara um 27. og 28. gr.

26. gr.

Ferðafrelsi.

Sérhvert samningsríki skal veita ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæði þess, rétt til að kjósa sér búsetustað og vera frjálssir ferða sinna um landsvæði þess, með fyrirvara um hverjar þær reglur sem eiga almennt við um útlendinga við sömu aðstæður.

27. gr.

Persónuskilríki.

Samningsríkin skulu gefa út persónuskilríki til handa ríkisfangslausum einstaklingum sem dvelja á landsvæðum þeirra og hafa ekki gild ferðaskilríki.

28. gr.

Ferðaskilríki.

Samningsríkin skulu láta ríkisfangslausum einstaklingum, sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra, í té ferðaskilríki til ferða utan landsvæða þeirra, nema ríkar ástæður vegna þjóðaröryggis eða allsherjarreglu séu því til fyrirstöðu, og skulu ákvæði fylgiskjals þessa samnings gilda um slík skilríki. Samningsríkin geta látið öðrum ríkisfangslausum einstaklingum á landsvæðum þeirra slík ferðaskilríki í té; sérstaklega skulu þau taka til velviljaðrar athugunar að láta slík ferðaskilríki í té ríkisfangslausum einstaklingum sem dvelja á landsvæðum þeirra og geta ekki fengið ferðaskilríki frá því landi þar sem þeir hafa löglega búsetu.

29. gr.

Fjárhagslegar álögur.

1. Samningsríkin skulu ekki leggja á ríkisfangslausu einstaklinga skyldur, álögur eða skatta, hverju nafni sem þeir nefnast, aðra eða hærrí en lagt er á ríkisborgara þeirra við svipaðar aðstæður.
2. Ekkert í undanfarandi málsgrein skal koma í veg fyrir að beitt sé gagnvart ríkisfangslausum einstaklingum lögum og reglum um gjöld fyrir útgáfu á opinberum skjölum, þar á meðal persónuskilríkjum, til handa útlendingum.

30. gr.

Flutningur eigna.

1. Samningsríki skal í samræmi við lög sín og reglur leyfa ríkisfangslausum einstaklingum að flytja eignir, sem þeir hafa komið með inn á landsvæði þess, til annars lands þar sem þeim hefur verið veitt leyfi til að setjast að.
2. Samningsríki skal taka til velviljaðrar athugunar umsóknir ríkisfangslausra einstaklinga um leyfi til þess að flytja eignir, sem eru þeim nauðsynlegar, er þeir setjast að í öðru ríki sem hefur leyft þeim landvist, hvar sem þær eignir kunna að vera.

31. gr.

Brottvísun.

1. Samningsríkin skulu ekki víkja úr landi ríkisfangslausum einstaklingum sem dvelja löglega á landsvæðum þeirra nema vegna þjóðaröryggis eða allsherjarreglu.
2. Brottvísun slíks ríkisfangslausu einstaklings skal einungis framkvæmd í kjölfar réttlátrar málsmeðferðar að lögum. Þar sem knýjandi ástæður vegna þjóðaröryggis eru því ekki til fyrirstöðu skal ríkisfangslausu einstaklingnum leyft að leggja fram sannanir fyrir sakleysi sínu og áfrýja og

njóta fyrirsvars í því skyni fyrir lögbæru stjórnvaldi eða aðila, einum eða fleiri, sem sérstaklega eru tilnefndir af þar til bæru stjórnvaldi.

3. Samningsríkin skulu gefa slíkum ríkisfangslausum einstaklingi hæfilegan frest til þess að leita löglegrar landvistar í öðru landi. Samningsríkin áskilja sér rétt til þess að beita þeim ráðstöfunum innanlands sem þau telja nauðsynlegar meðan þessi frestur er að líða.

32. gr.

Veiting ríkisborgararéttar.

Samningsríkin skulu, eftir því sem mögulegt er, greiða fyrir því að ríkisfangslausir einstaklingar samlagist aðstæðum í landinu og öðlist þar ríkisborgararétt. Einkum skulu þau gera allt sem í þeirra valdi stendur til þess að flýta fyrir veitingu ríkisborgararéttar og lækka svo sem frekast er unnt öll gjöld og kostnað sem því eru samfara.

VI. KAFLI

Lokaákvæði.

33. gr.

Upplýsingar um landslög.

Samningsríkin skulu senda aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna þau lög og reglur sem þau kunna að setja til þess að tryggja beitingu þessa samnings.

34. gr.

Lausn deilumála.

Sérhverri deilu milli aðila þessa samnings varðandi túlkun eða beitingu hans, sem ekki er hægt að leysa á annan hátt, skal vísa til Alþjóðadómstólsins að beiðni hvaða deiluaðila sem er.

35. gr.

Undirritun, fullgilding og aðild.

1. Samningur þessi skal vera opinn til undirritunar í höfuðstöðvum Sameinuðu þjóðanna til 31. desember 1955.
2. Hann skal liggja frammi til undirritunar af hálfu:
 - a) aðildarríkja Sameinuðu þjóðanna,
 - b) annars ríkis sem fær boð á ráðstefnu Sameinuðu þjóðanna um réttarstöðu ríkisfangslausra einstaklinga og
 - c) sérhvers þess ríkis sem allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna kann að bjóða að undirrita eða gerast aðili að samningnum.
3. Fullgilda skal samning þennan og afhenda fullgildingarskjölin aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til vörslu.
4. Þau ríki sem um getur í 2. mgr. þessarar greinar geta gerst aðilar að þessum samningi. Aðild skal koma til framkvæmda um leið og aðildarskjál er afhent aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna til vörslu.

36. gr.

Ákvæði um svæðisbundið gildissvið.

1. Þegar ríki undirritar samning þennan, fullgildir hann eða gerist aðili að honum getur það lýst því yfir að hann skuli taka til allra eða einhverra þeirra landsvæða sem það fer með alþjóðasamskipti fyrir. Slík yfirlýsing skal taka gildi við gildistöku samningsins gagnvart viðkomandi ríki.
2. Hvenær sem er síðar skal hver slík útvíkkun gildissviðs gerð með tilkynningu til aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna og gilda frá níutugasta degi eftir að aðalframkvæmdastjórinn tekur við henni eða frá gildistökudegi samningsins fyrir hlutaðeigandi ríki, hvort sem síðar verður.
3. Að því er þau landsvæði varðar sem samningur þessi er ekki látinn taka til við undirskrift, fullgildinguna eða aðild skal sérhvert hlutaðeigandi ríki athuga möguleikana á því að gera nauðsynlegar

ráðstafanir til þess að láta samning þennan taka til slíkra landsvæða með fyrirvara um samþykki ríkisstjórna slíkra landsvæða þar sem það er nauðsynlegt af stjórnskipulegum ástæðum.

37. gr.

Ákvæði um sambandsríki.

Þegar um sambandsríki er að ræða skulu eftirfarandi ákvæði gilda:

- a) Að því er tekur til þeirra greina þessa samnings, sem falla undir lögsögu löggjafarvalds sambandsríkisins, skulu skyldur ríkisstjórnar sambandsríkisins að þessu marki vera hinar sömu og þeirra samningsríkja sem ekki eru sambandsríki.
- b) Að því er tekur til þeirra greina þessa samnings, sem falla undir lögsögu einstakra ríkja í sambandsríkinu, fylkja eða kantóna, sem samkvæmt stjórnskipan sambandsríkisins geta ekki sett lög, skal sambandsríkisstjórnin vekja, svo fljótt sem mögulegt er, athygli viðeigandi stjórnvalda ríkja, fylkja eða kantóna á slíkum greinum og senda þeim meðmæli sín með þeim.
- c) Sambandsríki, sem er aðili að þessum samningi, skal, að beiðni annars samningsríkis, sem sett er fram fyrir milligöngu aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna, láta í té yfirlýsingu um lög og venjur sambandsríkisins og hinna einstöku hluta þess varðandi hvert einstakt ákvæði samningsins þar sem sýnt er í hve ríkum mæli því ákvæði er veitt gildi með löggjöf eða öðrum hætti.

38. gr.

Fyrirvarar.

1. Sérhvert ríki getur við undirritun, fullgildingu eða aðild gert fyrirvara við greinar samningsins aðrar en 1., 3., 4., 16. (1. mgr.) og 33.–42. gr., að báðum meðtöldum.
2. Sérhvert ríki, sem gert hefur fyrirvara í samræmi við 1. mgr. þessarar greinar, getur hvenær sem er afturkallað slíkan fyrirvara með orðsendingu þar um til aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna.

39. gr.

Gildistaka.

1. Samningur þessi skal öðlast gildi á nítugasta degi eftir að sjötta fullgildingar- eða aðildarskjalið hefur verið afhent til vörslu.
2. Að því er tekur til sérhvers ríkis, sem fullgildir samninginn eða gerist aðili að honum eftir að sjötta fullgildingar- eða aðildarskjalið hefur verið afhent til vörslu, skal samningurinn öðlast gildi á nítugasta degi frá þeim degi að telja er slíkt ríki afhendir fullgildingar- eða aðildarskjál sitt til vörslu.

40. gr.

Uppsögn.

1. Sérhvert samningsríki getur sagt samningi þessum upp hvenær sem er með tilkynningu til aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna.
2. Slík uppsögn skal taka gildi gagnvart hlutaðeigandi samningsríki einu ári frá þeim degi að telja er aðalframkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna tekur við henni.
3. Sérhvert það ríki, sem gefið hefur yfirlýsingu eða tilkynningu skv. 36. gr., getur hvenær sem er síðar, með tilkynningu til aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna, lýst því yfir að samningurinn skuli ekki lengur taka til slíks landsvæðis þegar eitt ár er liðið frá þeim degi að telja er aðalframkvæmdastjórinn tók við slíkri tilkynningu.

41. gr.

Endurskoðun.

1. Sérhvert samningsríki getur óskað endurskoðunar á þessum samningi hvenær sem er með tilkynningu til aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna.
2. Allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna skal mæla með þeim ráðstöfunum, ef einhverjar eru, sem gera ber eftir slíkri beiðni.

42. gr.

Tilkynningar aðalframkvæmdastjóra Sameinuðu þjóðanna.

Aðalframkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna skal tilkynna öllum aðildarríkjum Sameinuðu þjóðanna og öðrum ríkjum sem um getur í 35. gr. um:

- a) undirskriftir, fullgildingu og aðild í samræmi við 35. gr.,
- b) yfirlýsingar og tilkynningar í samræmi við 36. gr.,
- c) fyrirvara og afturkallanir í samræmi við 38. gr.,
- d) gildistöku þessa samnings í samræmi við 39. gr.,
- e) uppsagnir og tilkynningar í samræmi við 40. gr.,
- f) beiðnir um endurskoðun í samræmi við 41. gr.

Þessu til staðfestu hafa undirritaðir, sem til þessa hafa fullt umboð, undirritað samning þennan hver fyrir hönd sinnar ríkisstjórnar.

Gjört í New York 28. september 1954 í einu eintaki og skal það afhent skjalasafni Sameinuðu þjóðanna til vörslu en textar þess á ensku, frönsku og spænsku eru jafngildir og skal aðalframkvæmdastjóri Sameinuðu þjóðanna senda öllum aðildarríkjum Sameinuðu þjóðanna og öðrum ríkjum sem um getur í 35. gr. staðfest endurrit.

Fvlgiskjal.

1. gr.

1. Þau ferðaskilríki, sem um getur í 28. gr. þessa samnings, skulu sýna að handhafi þeirra sé ríkisfangslaus einstaklingur samkvæmt skilmálum samningsins frá 28. september 1954.
2. Skilríkin skulu gefin út á a.m.k. tveimur tungumálum og skal annað þeirra vera enska eða franska.
3. Samningsríkin munu íhuga hvort æskilegt er að taka upp þá fyrirmynd að ferðaskilríkjum sem fylgir hér með.

2. gr.

Með fyrirvara um reglur útgáfulandsins má telja börn með í ferðaskilríkjum foreldris eða, í undantekningartilvikum, í ferðaskilríkjum annars fullorðins einstaklings.

3. gr.

Þau gjöld, sem tekin eru fyrir útgáfu skilríkjanna, skulu ekki vera hærri en lágsta gjald fyrir vegabréf ríkisborgara.

4. gr.

Skilríkin skulu látin gilda fyrir eins mörg lönd og mögulegt er nema í sérstökum tilvikum eða undantekningartilvikum.

5. gr.

Skilríkin skulu gilda að lágmarki í þrjá mánuði og ekki lengur en í tvö ár.

6. gr.

1. Endurnýjun eða framlenging á gildistíma skilríkja heyrir undir stjórnvaldið, sem gaf þau út, enda hafi handhafinn ekki haft löglega búsetu á öðru landsvæði og dvelur löglega á landsvæði nefnds stjórnvalds. Útgáfa nýrra skilríkja er heyrir með sömu skilyrðum undir stjórnvaldið sem gaf fyrri skilríkin út.
2. Veita má sendiherrum og ræðismönnum umboð til þess að framlengja gildistíma ferðaskilríkja, sem ríkisstjórnir þeirra hafa gefið út, um allt að sex mánuði.
3. Samningsríkin skulu taka á velviljaðrar athugunar að endurnýja eða framlengja gildistíma ferðaskilríkja eða að gefa út ný skilríki til handa ríkisfangslausum einstaklingum sem ekki hafa lengur löglega búsetu á landsvæðum þeirra og geta ekki fengið ferðaskilríki frá því landi þar sem þeir hafa löglega búsetu.

7. gr.

Samningsríkin skulu viðurkenna gildi skilríkja sem gefin eru út í samræmi við ákvæði 28. gr. þessa samnings.

8. gr.

Þar til bær stjórnvöld í því landi, sem ríkisfangslausí einstaklingurinn óskar eftir að fara til, skulu árita skilríki hans ef þau eru reiðubúin til að taka við honum og krafist er vegabréfsáritunar.

9. gr.

1. Samningsríkin skulu taka að sér að gefa út vegabréfsáritun til handa ríkisfangslausum einstaklingum til ferðar yfir landsvæði þeirra ef þeir hafa fengið vegabréfsáritun til ákvörðunarlandsins.
2. Synja má um útgáfu slíkra vegabréfsáritana af þeim ástæðum sem myndu réttlæta synjun um vegabréfsáritun fyrir hvaða útlending sem væri.

10. gr.

Gjöld fyrir útgáfu vegabréfsáritana, er heimila för úr landi, komu til lands eða för yfir land, skulu ekki vera hærri en lægstu gjöld fyrir áritanir á erlend vegabréf.

11. gr.

Þegar ríkisfangslaus einstaklingur hefur löglega búsetu á landsvæði annars samningsríkis skal útgáfa nýrra skilríkja samkvæmt skilmálum og skilyrðum 28. gr. hvíla á þar til bæru stjórnvaldi á því landsvæði og skal ríkisfangslaus einstaklingur hafa rétt til að snúa sér til þess.

12. gr.

Stjórnvald, sem gefur út ný skilríki, skal afturkalla eldri skilríki og endursenda þau til útgáfulandsins ef það er tekið fram í skilríkjunum að þau skuli þannig endursend, að öðrum kosti skal það afturkalla skilríkin og ógilda þau.

13. gr.

1. Ferðaskilríki, sem eru gefin út í samræmi við 28. gr. þessa samnings, veita handhafa rétt, nema í því komi fram yfirlýsing um annað, til að koma aftur inn á landsvæði útgáfuríkisins hvenær sem er á meðan þau eru í gildi. Það endurkomutímabil sem handhafa er heimilað má, hvað sem öðru líður, ekki vera styttra en þrjú mánuðir nema þegar landið sem ríkisfangslausí einstaklingurinn hyggst ferðast til krefst ekki ferðaskilríkja samkvæmt réttinum til endurkomu.
2. Með fyrirvara um ákvæði undanfarandi undirgreinar getur samningsríki krafist þess að handhafi skilríkjanna fullnægi þeim formsskilyrðum sem kann að vera mælt fyrir um að því er varðar brottför af landsvæði þess eða endurkomu þangað.

14. gr.

Með fyrirvara einungis um skilmála 13. gr. hafa ákvæði þessa fylgiskjals á engan hátt áhrif á lög og reglur um skilyrði fyrir komu til landsvæða samningsríkjanna, ferðum yfir þau, að taka þar upp búsetu og að koma sér fyrir á þeim, svo og brottför frá þeim.

15. gr.

Hvorki útgáfa skilríkjanna né færslur í þeim ákvarða eða hafa áhrif á stöðu handhafa þeirra, sér í lagi að því er varðar ríkisfang.

16. gr.

Útgáfa skilríkjanna veitir handhafa þeirra á engan hátt vernd sendiherra eða ræðismanns útgáfulandsins og veitir ekki þessum aðilum rétt til að láta í té slíkan rétt til verndar.

VIÐAUKI
Fyrirmynd að ferðaskilríkjum.

Mælt er með því að skilríkin séu á bæklingi formi (u.þ.b. 15 x 10 sentimetrar) og þannig prentað að auðvelt sé að greina útstrikanir og breytingar sem gerðar eru með efnum eða á annan hátt og að orðin „Samningur frá 28. september 1954“ séu prentuð í samfelldri endurtekningu á sérhverri síðu á tungumáli útgáfulandsins.

(Kápa bæklingins.)

FERÐASKILRÍKI
(Samningur frá 28. september 1954.)

Nr.

(1)

FERÐASKILRÍKI
(Samningur frá 28. september 1954.)

Skilríkin renna úr gildi

nema gildistími þeirra sé framlengdur eða endurnýjaður.

Nafn:

Eiginnafn/-nöfn:

Í fylgd er (eru) barn (börn)

1. Þessi skilríki eru gefin út í þeim tilgangi einum að láta handhafa í té ferðaskilríki sem geta komið í stað vegabréfs. Þau skerða ekki og hafa engin áhrif á ríkisborgararétt handhafa þeirra.
2. Handhafa er heimilt að koma aftur til
[hér skal nefna land þess stjórnvalds sem gefur skilríkin út] hinn
eða fyrr nema síðari dagsetning sé tilgreind hér á eftir. [Tímabil til endurkomu handhafa má ekki vera skemmra en þrjú mánuðir nema landið, sem handhafi hyggst ferðast til, krefjist ekki ferðaskilríkja samkvæmt réttinum til endurkomu.]
3. Ef handhafi tekur upp búsetu í öðru landi en því sem gefur núverandi ferðaskilríki út verður hann, óski hann eftir því að ferðast á ný, að sækja um ný skilríki til þar til bærri stjórnvalda í búsetulandi sínu. [Þau stjórnvöld sem gefa út nýju skilríkin skulu afturkalla eldri ferðaskilríki og endursenda þau til þess stjórnvalds sem gaf þau út.]¹

(Þessi skilríki eru 32 blaðsíður, utan kápunnar.)

¹ Stjórnvöld bæta við málsliðnum í sviganum ef þau kjósa svo.

(2)

Fæðingarstaður og fæðingardagur

Staða

Núverandi heimili

*Kenn nafn konu fyrir giftingu og eiginnafn(-nöfn) hennar

*Kenn nafn og eiginnafn(-nöfn) eiginmanns

Lýsing

Hæð

Háralitur

Augnlitur

Nef

Andlitsfall

Litarháttur

Sérkenni

Börn í fylgd handhafa

Nafn	Eiginnafn(-nöfn)	Fæðingarstaður og fæðingardagur	Kyn
.....
.....
.....

*Strikið út það sem á ekki við.

(Þessi skilríki eru 32 blaðsíður utan káunnar.)

(3)

Ljósmynd af handhafa og stimpill þess stjórnvalds sem gefur skilríkin út.

Fingraför handhafa (sé þeirra krafist)

Undirskrift handhafa

(Þessi skilríki eru 32 blaðsíður utan káunnar.)

(4)

1. Þessi skilríki gilda fyrir eftirtalin lönd:

.....

2. Skjal það eða skjöl sem þessi skilríki byggjast á:

.....

Útgefið í

Dagsetning

Undirskrift og stimpill stjórnvalds sem gefur skilríkin út:

Gjald greitt:
(Þessi skilríki eru 32 blaðsíður utan káunnar.)

(5)

Framlenging eða endurnýjun

Gjald greitt: Frá Til
Gjört í Dagsetning

Undirritun og stimpill stjórnvalds sem framlengir eða endurnýjar skilríkin:

Framlenging eða endurnýjun

Gjald greitt: Frá Til
Gjört í Dagsetning

Undirritun og stimpill stjórnvalds sem framlengir eða endurnýjar skilríkin:

(Þessi skilríki eru 32 blaðsíður utan káunnar.)

(6)

Framlenging eða endurnýjun

Gjald greitt: Frá Til
Gjört í Dagsetning

Undirritun og stimpill stjórnvalds sem framlengir eða endurnýjar skilríkin:

Framlenging eða endurnýjun

Gjald greitt: Frá Til
Gjört í Dagsetning

Undirritun og stimpill stjórnvalds sem framlengir eða endurnýjar skilríkin:

(Þessi skilríki eru 32 blaðsíður utan káunnar.)

(7-32)

Vegabréfsáritanir.

Nafn handhafa skilríkjanna verður að endurtaka í hverri vegabréfsáritun.

(Þessi skilríki eru 32 blaðsíður utan káunnar.)

CONVENTION RELATING TO THE STATUS OF STATELESS PERSONS

Preamble

The High Contracting Parties,

Considering that the Charter of the United Nations and the Universal Declaration of Human Rights approved on 10 December 1948 by the General Assembly of the United Nations have affirmed the principle that human beings shall enjoy fundamental rights and freedoms without discrimination,

Considering that the United Nations has, on various occasions, manifested its profound concern for stateless persons and endeavoured to assure stateless persons the widest possible exercise of these fundamental rights and freedoms,

Considering that only those stateless persons who are also refugees are covered by the Convention relating to the Status of Refugees of 28 July 1951, and that there are many stateless persons who are not covered by that Convention,

Considering that it is desirable to regulate and improve the status of stateless persons by an international agreement,

Have agreed as follows:

Chapter I

GENERAL PROVISIONS

Article 1

Definition of the term "Stateless person"

1. For the purpose of this Convention, the term "stateless person" means a person who is not considered as a national by any State under the operation of its law.
2. This Convention shall not apply:
 - i. To persons who are at present receiving from organs or agencies of the United Nations other than the United Nations High Commissioner for Refugees protection or assistance so long as they are receiving such protection or assistance;
 - ii. To persons who are recognized by the competent authorities of the country in which they have taken residence as having the rights and obligations which are attached to the possession of the nationality of that country;
 - iii. To persons with respect to whom there are serious reasons for considering that:
 - a) They have committed a crime against peace, a war crime, or a crime against humanity, as defined in the international instruments drawn up to make provisions in respect of such crimes;
 - b) They have committed a serious non-political crime outside the country of their residence prior to their admission to that country;
 - c) They have been guilty of acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 2

General obligations

Every stateless person has duties to the country in which he finds himself, which require in particular that he conform to its laws and regulations as well as to measures taken for the maintenance of public order.

Article 3

Non-discrimination

The Contracting States shall apply the provisions of this Convention to stateless persons without discrimination as to race, religion or country of origin.

Article 4

Religion

The Contracting States shall accord to stateless persons within their territories treatment at least as favourable as that accorded to their nationals with respect to freedom to practise their religion and freedom as regards the religious education of their children.

Article 5

Rights granted apart from this Convention

Nothing in this Convention shall be deemed to impair any rights and benefits granted by a Contracting State to stateless persons apart from this Convention.

Article 6

The term "in the same circumstances"

For the purpose of this Convention, the term "in the same circumstances" implies that any requirements (including requirements as to length and conditions of sojourn or residence) which the particular individual would have to fulfil for the enjoyment of the right in question, if he were not a stateless person, must be fulfilled by him, with the exception of requirements which by their nature a stateless person is incapable of fulfilling.

Article 7

Exemption from reciprocity

1. Except where this Convention contains more favourable provisions, a Contracting State shall accord to stateless persons the same treatment as is accorded to aliens generally.
2. After a period of three years' residence, all stateless persons shall enjoy exemption from legislative reciprocity in the territory of the Contracting States.
3. Each Contracting State shall continue to accord to stateless persons the rights and benefits to which they were already entitled, in the absence of reciprocity, at the date of entry into force of this Convention for that State.
4. The Contracting States shall consider favourably the possibility of according to stateless persons, in the absence of reciprocity, rights and benefits beyond those to which they are entitled according to paragraphs 2 and 3, and to extending exemption from reciprocity to stateless persons who do not fulfil the conditions provided for in paragraphs 2 and 3.

The provisions of paragraphs 2 and 3 apply both to the rights and benefits referred to in articles 13, 18, 19, 21 and 22 of this Convention and to rights and benefits for which this Convention does not provide.

Article 8

Exemption from exceptional measures

With regard to exceptional measures which may be taken against the person, property or interests of nationals or former nationals of a foreign State, the Contracting States shall not apply such measures to a stateless person solely on account of his having previously possessed the nationality of the foreign State in question. Contracting States which, under their legislation, are prevented from applying the general principle expressed in this article shall, in appropriate cases, grant exemptions in favour of such stateless persons.

Article 9

Provisional measures

Nothing in this Convention shall prevent a Contracting State, in time of war or other grave and exceptional circumstances, from taking provisionally measures which it considers to be essential to the national security in the case of a particular person, pending a determination by the Contracting State that that person is in fact a stateless person and that the continuance of such measures is necessary in his case in the interests of national security.

Article 10

Continuity of residence

1. Where a stateless person has been forcibly displaced during the Second World War and removed to the territory of a Contracting State, and is resident there, the period of such enforced sojourn shall be considered to have been lawful residence within that territory.
2. Where a stateless person has been forcibly displaced during the Second World War from the territory of a Contracting State and has, prior to the date of entry into force of this Convention, returned there for the purpose of taking up residence, the period of residence before and after such enforced displacement shall be regarded as one uninterrupted period for any purposes for which uninterrupted residence is required.

Article 11

Stateless seamen

In the case of stateless persons regularly serving as crew members on board a ship flying the flag of a Contracting State, that State shall give sympathetic consideration to their establishment on its territory and the issue of travel documents to them or their temporary admission to its territory particularly with a view to facilitating their establishment in another country.

Chapter II

JURIDICAL STATUS

Article 12

Personal status

1. The personal status of a stateless person shall be governed by the law of the country of his domicile or, if he has no domicile, by the law of the country of his residence.
2. Rights previously acquired by a stateless person and dependent on personal status, more particularly rights attaching to marriage, shall be respected by a Contracting State, subject to compliance, if this be necessary, with the formalities required by the law of that State, provided that the right in question is one which would have been recognized by the law of that State had he not become stateless.

Article 13

Movable and immovable property

The Contracting States shall accord to a stateless person treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, as regards the acquisition of movable and immovable property and other rights pertaining thereto, and to leases and other contracts relating to movable and immovable property.

Article 14

Artistic rights and industrial property

In respect of the protection of industrial property, such as inventions, designs or models, trade marks, trade names, and of rights in literary, artistic and scientific works, a stateless person shall be accorded in the country in which he has his habitual residence the same protection as is accorded to nationals of that country. In the territory of any other Contracting State, he shall be accorded the same protection as is accorded in that territory to nationals of the country in which he has his habitual residence.

Article 15

Right of association

As regards non-political and non-profit-making associations and trade unions the Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory treatment as favourable as possible, and in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances.

Article 16

Access to Courts

1. A stateless person shall have free access to the Courts of Law on the territory of all Contracting States.
2. A stateless person shall enjoy in the Contracting State in which he has his habitual residence the same treatment as a national in matters pertaining to access to the Courts, including legal assistance and exemption from *cautio judicatum solvi*.
3. A stateless person shall be accorded in the matters referred to in paragraph 2 in countries other than that in which he has his habitual residence the treatment granted to a national of the country of his habitual residence.

Chapter III

GAINFUL EMPLOYMENT

Article 17

Wage-earning employment

1. The Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, as regards the right to engage in wage-earning employment.
2. The Contracting States shall give sympathetic consideration to assimilating the rights of all stateless persons with regard to wage-earning employment to those of nationals, and in particular of those stateless persons who have entered their territory pursuant to programmes of labour recruitment or under immigration schemes.

Article 18

Self-employment

The Contracting States shall accord to a stateless person lawfully in their territory treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, as regards the right to engage on his own account in agriculture, industry, handicrafts and commerce and to establish commercial and industrial companies.

Article 19

Liberal professions

Each Contracting State shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory who hold diplomas recognized by the competent authorities of that State, and who are desirous of practising a liberal profession, treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances.

Chapter IV

WELFARE

Article 20

Rationing

Where a rationing system exists, which applies to the population at large and regulates the general distribution of products in short supply, stateless persons shall be accorded the same treatment as nationals.

Article 21

Housing

As regards housing, the Contracting States, in so far as the matter is regulated by laws or regulations or is subject to the control of public authorities, shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances.

Article 22

Public education

1. The Contracting States shall accord to stateless persons the same treatment as is accorded to nationals with respect to elementary education.
2. The Contracting States shall accord to stateless persons treatment as favourable as possible and, in any event, not less favourable than that accorded to aliens generally in the same circumstances, with respect to education other than elementary education and, in particular, as regards access to studies, the recognition of foreign school certificates, diplomas and degrees, the remission of fees and charges and the award of scholarships.

Article 23

Public relief

The Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory the same treatment with respect to public relief and assistance as is accorded to their nationals.

Article 24

Labour legislation and social security

1. The Contracting States shall accord to stateless persons lawfully staying in their territory the same treatment as is accorded to nationals in respect of the following matters:
 - a) In so far as such matters are governed by laws or regulations or are subject to the control of administrative authorities; remuneration, including family allowances where these form part of remuneration, hours of work, overtime arrangements, holidays with pay, restrictions on home work, minimum age of employment, apprenticeship and training, women's work and the work of young persons, and the enjoyment of the benefits of collective bargaining;
 - b) Social security (legal provisions in respect of employment injury, occupational diseases, maternity, sickness, disability, old age, death, unemployment, family responsibilities and any other contingency which, according to national laws or regulations, is covered by a social security scheme), subject to the following limitations:
 - i. There may be appropriate arrangements for the maintenance of acquired rights and rights in course of acquisition;
 - ii. National laws or regulations of the country of residence may prescribe special arrangements concerning benefits or portions of benefits which are payable wholly out of public funds, and concerning allowances paid to persons who do not fulfil the contribution conditions prescribed for the award of a normal pension.
2. The right to compensation for the death of a stateless person resulting from employment injury or from occupational disease shall not be affected by the fact that the residence of the beneficiary is outside the territory of the Contracting State.
3. The Contracting States shall extend to stateless persons the benefits of agreements concluded between them, or which may be concluded between them in the future, concerning the maintenance of acquired rights and rights in the process of acquisition in regard to social security, subject only to the conditions which apply to nationals of the States signatory to the agreements in question.
4. The Contracting States will give sympathetic consideration to extending to stateless persons so far as possible the benefits of similar agreements which may at any time be in force between such Contracting States and non-contracting States.

Chapter V

ADMINISTRATIVE MEASURES

Article 25

Administrative assistance

1. When the exercise of a right by a stateless person would normally require the assistance of authorities of a foreign country to whom he cannot have recourse, the Contracting State in whose

territory he is residing shall arrange that such assistance be afforded to him by their own authorities.

2. The authority or authorities mentioned in paragraph 1 shall deliver or cause to be delivered under their supervision to stateless persons such documents or certifications as would normally be delivered to aliens by or through their national authorities.
3. Documents or certifications so delivered shall stand in the stead of the official instruments delivered to aliens by or through their national authorities and shall be given credence in the absence of proof to the contrary.
4. Subject to such exceptional treatment as may be granted to indigent persons, fees may be charged for the services mentioned herein, but such fees shall be moderate and commensurate with those charged to nationals for similar services.
5. The provisions of this article shall be without prejudice to articles 27 and 28.

Article 26

Freedom of movement

Each Contracting State shall accord to stateless persons lawfully in its territory the right to choose their place of residence and to move freely within its territory, subject to any regulations applicable to aliens generally in the same circumstances.

Article 27

Identity papers

The Contracting States shall issue identity papers to any stateless person in their territory who does not possess a valid travel document.

Article 28

Travel documents

The Contracting States shall issue to stateless persons lawfully staying in their territory travel documents for the purpose of travel outside their territory, unless compelling reasons of national security or public order otherwise require, and the provisions of the schedule to this Convention shall apply with respect to such documents. The Contracting States may issue such a travel document to any other stateless person in their territory; they shall in particular give sympathetic consideration to the issue of such a travel document to stateless persons in their territory who are unable to obtain a travel document from the country of their lawful residence.

Article 29

Fiscal charges

1. The Contracting States shall not impose upon stateless persons duties, charges or taxes, of any description whatsoever, other or higher than those which are or may be levied on their nationals in similar situations.
2. Nothing in the above paragraph shall prevent the application to stateless persons of the laws and regulations concerning charges in respect of the issue to aliens of administrative documents including identity papers.

Article 30

Transfer of assets

1. A Contracting State shall, in conformity with its laws and regulations, permit stateless persons to transfer assets which they have brought into its territory, to another country where they have been admitted for the purposes of resettlement.
2. A Contracting State shall give sympathetic consideration to the application of stateless persons for permission to transfer assets wherever they may be and which are necessary for their resettlement in another country to which they have been admitted.

Article 31

Expulsion

1. The Contracting States shall not expel a stateless person lawfully in their territory save on grounds of national security or public order.
2. The expulsion of such a stateless person shall be only in pursuance of a decision reached in accordance with due process of law. Except where compelling reasons of national security otherwise require, the stateless person shall be allowed to submit evidence to clear himself, and to appeal to and be represented for the purpose before competent authority or a person or persons specially designated by the competent authority.
3. The Contracting States shall allow such a stateless person a reasonable period within which to seek legal admission into another country. The Contracting States reserve the right to apply during that period such internal measures as they may deem necessary.

Article 32

Naturalization

The Contracting States shall as far as possible facilitate the assimilation and naturalization of stateless persons. They shall in particular make every effort to expedite naturalization proceedings and to reduce as far as possible the charges and costs of such proceedings.

Chapter VI

FINAL CLAUSES

Article 33

Information on national legislation

The Contracting States shall communicate to the Secretary-General of the United Nations the laws and regulations which they may adopt to ensure the application of this Convention.

Article 34

Settlement of disputes

Any dispute between Parties to this Convention relating to its interpretation or application, which cannot be settled by other means, shall be referred to the International Court of Justice at the request of any one of the parties to the dispute.

Article 35

Signature, ratification and accession

1. This Convention shall be open for signature at the Headquarters of the United Nations until 31 December 1955.
2. It shall be open for signature on behalf of:
 - a) Any State Member of the United Nations;
 - b) Any other State invited to attend the United Nations Conference on the Status of Stateless Persons; and
 - c) Any State to which an invitation to sign or to accede may be addressed by the General Assembly of the United Nations.
3. It shall be ratified and the instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.
4. It shall be open for accession by the States referred to in paragraph 2 of this article. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

Article 36

Territorial application clause

1. Any State may, at the time of signature, ratification or accession, declare that this Convention shall extend to all or any of the territories for the international relations of which it is responsible. Such a declaration shall take effect when the Convention enters into force for the State concerned.

2. At any time thereafter any such extension shall be made by notification addressed to the Secretary-General of the United Nations and shall take effect as from the ninetieth day after the day of receipt by the Secretary-General of the United Nations of this notification, or as from the date of entry into force of the Convention for the State concerned, whichever is the later.
3. With respect to those territories to which this Convention is not extended at the time of signature, ratification or accession, each State concerned shall consider the possibility of taking the necessary steps in order to extend the application of this Convention to such territories, subject, where necessary for constitutional reasons, to the consent of the Governments of such territories.

Article 37

Federal clause

In the case of a Federal or non-unitary State, the following provisions shall apply

- a) With respect to those articles of this Convention that come within the legislative jurisdiction of the federal legislative authority, the obligations of the Federal Government shall to this extent be the same as those of Parties which are not Federal States;
- b) With respect to those articles of this Convention that come within the legislative jurisdiction of constituent States, provinces or cantons which are not, under the constitutional system of the Federation, bound to take legislative action, the Federal Government shall bring such articles with a favourable recommendation to the notice of the appropriate authorities of States, provinces or cantons at the earliest possible moment;
- c) A Federal State Party to this Convention shall, at the request of any other Contracting State transmitted through the Secretary-General of the United Nations, supply a statement of the law and practice of the Federation and its constituent units in regard to any particular provision of the Convention showing the extent to which effect has been given to that provision by legislative or other action.

Article 38

Reservations

1. At the time of signature, ratification or accession, any State may make reservations to articles of the Convention other than to articles 1, 3, 4, 16 (1) and 33 to 42 inclusive.
2. Any State making a reservation in accordance with paragraph 1 of this article may at any time withdraw the reservation by a communication to that effect addressed to the Secretary-General of the United Nations.

Article 39

Entry into force

1. This Convention shall come into force on the ninetieth day following the day of deposit of the sixth instrument of ratification or accession.
2. For each State ratifying or acceding to the Convention after the deposit of the sixth instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force on the ninetieth day following the date of deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

Article 40

Denunciation

1. Any Contracting State may denounce this Convention at any time by a notification addressed to the Secretary-General of the United Nations.
2. Such denunciation shall take effect for the Contracting State concerned one year from the date upon which it is received by the Secretary-General of the United Nations.
3. Any State which has made a declaration or notification under article 36 may, at any time thereafter, by a notification to the Secretary-General of the United Nations, declare that the Convention shall cease to extend to such territory one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 41

Revision

1. Any Contracting State may request revision of this Convention at any time by a notification addressed to the Secretary-General of the United Nations.
2. The General Assembly of the United Nations shall recommend the steps, if any, to be taken in respect of such request.

Article 42

Notifications by the Secretary-General of the United Nations

The Secretary-General of the United Nations shall inform all Members of the United Nations and nonmember States referred to in article 35:

- a) Of signatures, ratifications and accessions in accordance with article 35;
- b) Of declarations and notifications in accordance with article 36;
- c) Of reservations and withdrawals in accordance with article 38;
- d) Of the date on which this Convention will come into force in accordance with article 39;
- e) Of denunciations and notifications in accordance with article 40;
- f) Of request for revision in accordance with article 41.

IN FAITH WHEREOF the undersigned, duly authorized, have signed this Convention on behalf of their respective Governments.

Done at New York, this twenty-eighth day of September, one thousand nine hundred and fifty-four, in a single copy, of which the English, French and Spanish texts are equally authentic and which shall remain deposited in the archives of the United Nations, and certified true copies of which shall be delivered to all Members of the United Nations and to the non-member States referred to in article 35.

SCHEDULE

Paragraph 1

1. The travel document referred to in article 28 of this Convention shall indicate that the holder is a stateless person under the terms of the Convention of 28 September 1954.
2. The document shall be made out in at least two languages, one of which shall be English or French.
3. The Contracting States will consider the desirability of adopting the model travel document attached hereto.

Paragraph 2

Subject to the regulations obtaining in the country of issue, children may be included in the travel document of a parent or, in exceptional circumstances, of another adult.

Paragraph 3

The fees charged for issue of the document shall not exceed the lowest scale of charges for national passports.

Paragraph 4

Save in special or exceptional cases, the document shall be made valid for the largest possible number of countries.

Paragraph 5

The document shall have a validity of not less than three months and not more than two years.

Paragraph 6

1. The renewal or extension of the validity of the document is a matter for the authority which issued it, so long as the holder has not established lawful residence in another territory and resides lawfully in the territory of the said authority. The issue of a new document is, under the same conditions, a matter for the authority which issued the former document.
2. Diplomatic or consular authorities may be authorized to extend, for a period not exceeding six months, the validity of travel documents issued by their Governments.
3. The Contracting States shall give sympathetic consideration to renewing or extending the validity of travel documents or issuing new documents to stateless persons no longer lawfully resident in their territory who are unable to obtain a travel document from the country of their lawful residence.

Paragraph 7

The Contracting States shall recognize the validity of the documents issued in accordance with the provisions of article 28 of this Convention.

Paragraph 8

The competent authorities of the country to which the stateless person desires to proceed shall, if they are prepared to admit him and if a visa is required, affix a visa on the document of which he is the holder.

Paragraph 9

1. The Contracting States undertake to issue transit visas to stateless persons who have obtained visas for a territory of final destination.
2. The issue of such visas may be refused on grounds which would justify refusal of a visa to any alien.

Paragraph 10

The fees for the issue of exit, entry or transit visas shall not exceed the lowest scale of charges for visas on foreign passports.

Paragraph 11

When a stateless person has lawfully taken up residence in the territory of another Contracting State, the responsibility for the issue of a new document, under the terms and conditions of article 28 shall be that of the competent authority of that territory, to which the stateless person shall be entitled to apply.

Paragraph 12

The authority issuing a new document shall withdraw the old document and shall return it to the country of issue if it is stated in the document that it should be so returned; otherwise it shall withdraw and cancel the document.

Paragraph 13

1. A travel document issued in accordance with article 28 of this Convention shall, unless it contains a statement to the contrary, entitle the holder to re-enter the territory of the issuing State at any time during the period of its validity. In any case the period during which the holder may return to the country issuing the document shall not be less than three months, except when the country to which the stateless person proposes to travel does not insist on the travel document according to the right of re-entry.
2. Subject to the provisions of the preceding sub-paragraph, a Contracting State may require the holder of the document to comply with such formalities as may be prescribed in regard to exit from or return to its territory.

Paragraph 14

Subject only to the terms of paragraph 13, the provisions of this Schedule in no way affect the laws and regulations governing the conditions of admission to, transit through, residence and establishment in, and departure from, the territories of the Contracting States.

Paragraph 15

Neither the issue of the document nor the entries made thereon determine or affect the status of the holder, particularly as regards nationality.

Paragraph 16

The issue of the document does not in any way entitle the holder to the protection of the diplomatic or consular authorities of the country of issue, and does not ipso facto confer on these authorities a right of protection.

MODEL TRAVEL DOCUMENT

It is recommended that the document be in booklet form (approximately 15 x 10 centimetres), that it be so printed that any erasure or alteration by chemical or other means can be readily detected, and that the words "Convention of 28 September 1954" be printed in continuous repetition on each page, in the language of the issuing country.

(Cover of booklet)

TRAVEL DOCUMENT
(Convention of 28 September 1954)

No.

(1)

TRAVEL DOCUMENT
(Convention of 28 September 1954)

This document expires on

unless its validity is extended or renewed.

Name

Forename(s)

Accompanied by child (children)

1. This document is issued solely with a view to providing the holder with a travel document which can serve in lieu of a national passport. It is without prejudice to and in no way affects the holder's nationality.
2. The holder is authorized to return to [state here the country whose authorities are issuing the document] on or before unless some later date is hereafter specified. [The period during which the holder is allowed to return must not be less than three months except when the country to which the holder proposes to travel does not insist on the travel document according the right of re-entry.]
3. Should the holder take up residence in a country other than that which issued the present document, he must, if he wishes to travel again, apply to the competent authorities of his country of residence for a new document. [The old travel document shall be withdrawn by the authority issuing the new document and returned to the authority which issued it.]¹

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(2)

Place and date of birth

Occupation

¹ The sentence in brackets to be inserted by Governments which so desire.

Present residence

*Maiden name and forename(s) of wife

*Name and forename(s) of husband

Description

Height.....

Hair.....

Colour of eyes

Nose.....

Shape of face

Complexion.....

Special peculiarities.....

Children accompanying holder

Name	Forename(s)	Place and date of birth	Sex
.....
.....
.....

*Strike out whichever does not apply
(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(3)

Photograph of holder and stamp of issuing authority

Finger-prints of holder (if required)

Signature of holder

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(4)

1. This document is valid for the following countries:

.....
.....
.....

2. Document or documents on the basis of which the present document is issued:

.....
.....
.....

Issued at

Date

Signature and stamp of authority issuing the document:

Fee paid:
(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(5)

Extension or renewal of validity
Fee paid: From To
Done at Date

Signature and stamp of authority extending or renewing the validity of the document:

Extension or renewal of validity
Fee paid: From To
Done at Date

Signature and stamp of authority extending or renewing the validity of the document:

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(6)

Extension or renewal of validity
Fee paid: From To
Done at Date

Signature and stamp of authority extending or renewing the validity of the document:

Extension or renewal of validity
Fee paid: From To
Done at Date

Signature and stamp of authority extending or renewing the validity of the document:

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)

(7-32)

Visas

The name of the holder of the document must be repeated in each visa.

(This document contains 32 pages, exclusive of cover.)